

hlode v mline, oljarne in žage v Avstriji in predelano blago zopet carine prosto voziti, oziroma nositi nazaj. Jasno pravi člen 2, da je to blago prosto vsake carine in ostalih plačil. Carinarnice imajo pravico zahtevati samo carinske manipulacijske (pisarniške) stroške. Ker v tem oziru nekateri gg. cariniki postopajo drugače, bom to zadevo v posebnem listu pojasnil.

Nadalje so po določbi čl. 4 prosta carine razna zdravila, ki jih prebivalstvo na podlagi zdravniških receptov kupuje v Avstriji za zdravljenje oseb in živine. Druga zdravila, ki jih ljudstvo potrebuje za domačo potrebo, so carine prosta tudi brez recepta.

Prosto se sme prevažati v obmejni coni: stara (rabljena) posoda, vreče, zaboji, jerbasi (člen 5). Istotako sme prebivalstvo carine prosto prenašati ali prevažati orodje in stroje za obdelovanje, ali pa iste izročiti v popravilo obrtnikom. Ravnotako se sme goniti živino brez carine na pašo preko meje, k oplemenitvi, k rezaču ali k živino-zdravniku.

Zdravniki, živinozdravniki, babice, razni obrtniki pa smejo iti na pomoč prebivalcem onstran meje v obmejni coni. Za prehod preko meje se sme obmejno prebivalstvo posluževati železnice, določenih vozov in pešpotov ter brodov in mostov.

To so v glavnem določila o obmejnem prometu. Ako se oblasti ne držijo teh zakonitih določil, prosim prizadete, da mi vsak posamezen slučaj takoj naznani. Navesti je seveda treba natančne podatke. Ako komur kaka stvar ni jasna, sem mu radevolje na razpolago.

S tem sem zaključil opis in pojasnila o novi trgovinski pogodbi z Avstrijo.

Davek na ročno delo.

Ker se moramo že za razne davčne »dobrote« zahvaliti centralističnim vladam, moramo tudi o tem najnovejšem davku izpregovoriti, ki je tudi ena številnih davčnih »dobrot«. To je o davku na ročno delo.

Delavec v tovarni ali na kmetih ali kjer koli bo vsled tega davka prizadet. Poleg tega pa tudi delodajalec, ki delavce najme, nalaga pažnjo, da odteguje davek od plače. Plačuje se 3 po sto od celotne plače, v katero se pa računa tudi prosto stanovanje in hrana. Kdor s tem priboljškom skupaj zasluži letno 5000 dinarjev, je že dolžan plačevati ta davek. Seveda bi lahko zaračunali to svoto že skoro za pastirja.

Kako je glede tega davka ravnati?

Poselniki ali podjetniki, ki imajo delavce in delavke v službi, niso dolžni prijavljati dohodkov svojih nastavlencev, pač pa mora o tem davčna oblast sama poizvedovati, kakor ji drago. Pač pa je delodajalec dolžen, znesek davka odtegovati, ker sicer bi ga v slučaju neiztrljivosti moral sam plačati.

Delavcem na kmetih pa je povedati tudi to, da se sme zaračunavati davek le na one dohodke, ki jih zaslužijo v osemurnem dnevnem delu. Kar delajo in zaslužijo preko tega, ni podvrženo temu davku. Kmet in njegovi uslužbeni pa delajo več kot osem ur na dan. Zato se morajo vsi hlapeci in deklet tega davka oprostiti, ker plačilo, ki ga prejmejo, velja za ono delo nad osem ur na dan. Enako se jim mora všteti tudi to, da so ob nedeljah in praznikih zaposleni, kar je enako vračunati za nadurno delo. Iz vsega tega sledi, da mora kmetsko delavstvo biti tega davka popolnoma oproščeno. Ako bi ga kje začeli pobirati, je vsakdo upravičen se pritožiti in z dokazi neupravičenosti oprostiti se tega davka.

Je pa ta davek splošno za delavce tako krut, da bo treba vse storiti, da se ta davek sploh odpravi. Kmetsko delavstvo pa iz tega lahko spozna, kaki so njegovi prijatelji iz tistih strank, ki pri vladi sede, pa take zakone delajo.

Carinarnice in uporaba avstrijskih mlinov.

Carinski odseki v obmejnem ozemlju so začeli letos protizakonito pobirati poseben davek na žito, ki ga vozijo obmejni prebivalci v mline v Avstrijo in na moko, katero

»Če so nas samo videli Italijani, so se obrnili v »laufšrit« in to celih 14 let, se je glasil odgovor Radeckijevega veterana.

Škof je ujel v očividnem zadovoljstvu vendarle stotnikovo desnico, katero je ta tiščal krčevito k desnemu stegnu, mu jo stisnil in stopil na voz.

Zavest, da ga je potrepljal sam škof pohvalno po rami, videl in se čudil blestečemu priznanju njegove hrabrosti pred Italijanom, da mu je stisnil kot junak junaku desnico — vse to je tako prevzelo starega Petarja, da se ni zavedel, kje je in v kakem dostojanstvenem položaju.

Vladikin voz se je zazibal proč od veterancev in od rajskih občutkov pohvale ter priznanja očaranemu komandantu ni padlo nič kaj bolj pametnega v glavo, ko je pogledal za odhajajočim vozom, kakor da je izbruhnil poveljevalni klic:

»Kompanija, laufšrit!«

Veteranski očanci, ki so videli in nekateri celo slišali, kako je odzdravljaj škof njihovemu poveljniku, kako se je smehljaj in z njim rokoval, so se spomnili na komandantova zadnja navodila pred prihodom škofa, namreč: Poslušaj na njegova povelja in brezpogojna pokorščina!

Zastavonoša Poglonov Tonč je dvignil prapor, položil ga preko rame kakor puško in beži po kolovozu za škofovim vozom. Tončev vzgled na »laufšrit« je posnela pretežna večina. Ostal je le kot pribit k tlom gospod stotnik in še kakih deset najstarejših, ki so bili radi starosti in planinskega vetra tako gluhi, da ne bi slišali niti strela iz topa, kaj še le povelje na »laufšrit«.

Mi civilisti pri kapelici smo bili uverjeni pri pogledu na pobeg veteranske čete, da so napravili kako nerodnost, vladika jim je pokazal očitno nezadovoljnost in sedaj so utekli pred njim v hribovski plahosti.

vozijo nazaj; na plohe, katere vozijo na žage itd. Imam v rokah potrdila, da so cariniki računali te nove dajatve zelo različno. Miha je plačal 5 din. 50 par, Florijan 21 din., Janez 12 din., Matija 8, Šime 28 din.

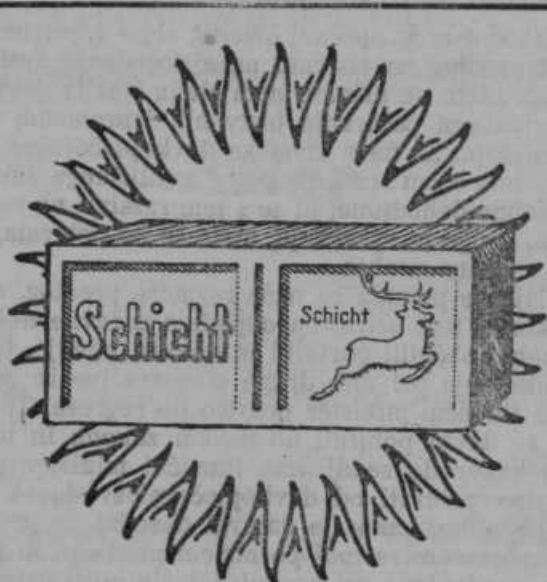
S poslancem radgonsko-ljutomerskega okraja g. dr. J. Hohnjem sem sva dne 26. maja t. l. poslala ministru financ ostro pismo vprašanje radi tega nepravilnega postopanja nekaterih carinarnic. Zahtevala sva odločno, naj g. minister tu napravi red.

Med tem sem se osebno pritožil pri upravniku carinarnice v Mariboru in pri carinskem nadzorniku. Pokazal sem njima cel kup čudnih carinskih računov. Z zakonom o obmejnem prometu v roki sem jim dokazal, da imajo carinarnice pravico računati samo manipulacijske (pisarniške) stroške, kakor to jasno določa člen 3 pogodbe v prilogi E na strani 86 in 87 sporazuma med Avstrijo in Jugoslavijo.

Obadva gospoda sta mi morala priznati, da imam prav. Izdala sta okrožnico, da smejo carinarnice za prevoz računati samo tiskovine, a ta račun v nobenem slučaju ne sme znašati več kot 5 dinarjev. Cariniki, ki so računali več, bi pravzaprav morali dotično svoto prizadetim vrniti.

Ako gg. cariniki kljub temu še naprej zahtevajo višje zneske, ali drugače čudno postopajo z našimi ljudmi, prosim prizadete, da mi takoj vse potrebno naznani.

Franjo Žebot, narodni poslanec v Mariboru.

Vzor vseh vrst mila

je

Schichtovo milo znamke „Jelen“.

Že desetletja se trudijo vsi milarji, da bi izdelali tako dobro milo, kakor je Schicht-ovo. Kadar hoče proizvajalec mila svoje milo kar najbolj pohvaliti, tedaj povdari: „Tako je dobro, kakor Schichtovo“. Kar pa Vi uporabljate, to ni samo: „tako dobro, kakor“, temveč Vi uporabljate

najboljše,

namreč Schichtovo milo, ki je edino pravo

z znamko „Jelen“.

Kmetijska družba in skladišče v Mariboru.

Cenjeno uredništvo »Slovenskega Gospodarja« v Mariboru!

Pod gornjim naslovom je v 20. številki »Slovenskega Gospodarja« od 20. maja t. l. izšel dopis, ki potrebuje nekoliko pojasnila. Zato se cenjeno uredništvo vljudno naproša, da blagovoli v informaciji štajerskim članom Kmetijske družbe objaviti naslednje vrstice:

Škof si je grizel ustnice, ko je stopal z voza v očigled našemu civilnemu sprejemu, rajni marenberški gospod dekan se je smejal na glas, ko so se zopet zbirali po »laufšritu« upehani veteranci krog zastave. Nerazumljivi nastop veterancev je tako zmešal predsednika mladinskih organizacij, da ni prišel preko prvega stavka naučenega pozdravnega govora in je porinila v zaslišno ravnovesje smešno mučen položaj še le šolarka, ki je podarila smehljajočemu se vladiki šopek med neustrašeno začetno ter končano deklamacijo.

Šele po vseh pozdravih in škofovem odzdravu je prikreval pod veteransko zastavo gospod stotnik z desetorico gluhih, ki so edini prav razumeli njegovo zadnje povelje: »Kompanija, laufšrit!«

Ko so se razvrščali veteranci na urejen odhod izpred kapelice k cerkvi, sem še čul, kako je zabrusil razjarjeni »hauptman« zastavonoši:

»Ferdamani tod! ti si bežal prvi!«

Praporščak Poglonov Tonč ni nič odgovoril na stotnikovo psovko, ki je bila nezaslužena in ga tudi razburila ni.

Po končani skušnji šolske dece, kateri so prisostovali veterani z zastavo, se je četa zbrala v gostilni pri cerkvi.

Stotnik je metal med začudene prostake »todle«, a ti so tiščali vanj z zagotovili, da na »laufšrit« se je bežalo celo pod Radeckijem in da je na to glasno zakričano povelje obstal na mestu samo gospod komandant in deset onih, ki so gluhi, odkar so odslužili cesarja. Stotnik je trdil, da je on komandiral tako, da bi naj stopil Poglonov Tonč z zastavo pred škofov voz in bi naj korakala četa pred škofom, ki je bil vojak in mu tako izkazala od gostilne pri Bastlu do cerkve dolžno vojaško čast.

»V označenem dopisu se zvrta krivda na glavni odbor Kmetijske družbe, da manjka v družbenem skladišču v Mariboru najbolj potrebnih reči, pred vsem žvepla, čilskega solitra in kmetijskih strojev. Najprej je treba povdariti, da je bilo to skladišče odprto šele 15. februarja t. l., ko je družba stopila v dejansko posest poslopja. Tudi je v spomladni dobi toliko prometa in dela, da je v tem kratkem času bilo nemogoče urediti skladišče tako, kakor se namerava. Kmetijskih potrebščin pošilja družba iz Ljubljane v Maribor toliko, kolikor se bo predvidoma lahko oddalo. Večjih zalog si pri današnjih padajočih cenah ne sme nabavljati, če neče riskirati izgube pri blagu. Šele na podlagi letošnjega povpraševanja se bo v bodoče moglo določiti približno količino blaga za mariborsko družbino skladišče.

Glede žvepla in čilskega solitra je družba naročila nekoliko več, kakor se ga je oddalo v minulih letih. Ni se pa moglo slutiti, da bo letos povpraševanje po njem tako živahno. Zalagati se z velikimi količinami blaga pa ne kaže, ker obstoji nevarnost izgube vsled nepredvidenega znižanja uvozne carine, kakor se je to nedavno zgodilo pri galici, žveplu in čilskem solitru. Ko je družba opazila, da gre žvepla in solitra več kakor v prejšnjih letih, je takoj naročila vsakega še po en vagon. Žal pa, da je bilo to blago vsled nepredvidenih zaprek cele tri tedne na poti.

Glede kmetijskih strojev se opozarja, da jih bo družba imela v zalogi le v takih množinah in v takih vrstah, koliko bo po njih povpraševanja. Pri velikih zalogah bi bilo vsled padajočih cen in najbrže vsled znižanja carine v bodočnosti izguba gotova in zelo občutna za družbo, ki dela z najmanjšim dobičkom. Glede cen pri blagu, ki so baje višje nego v Ljubljani, je treba povdariti, da dosedaj v mariborsko skladišče še ni prišlo blaga iz inozemstva preko Maribora, ampak vse preko Ljubljane. Voznina v Maribor se torej na vsak način mora pristi. Sicer pa je treba poznati naše kmetovalce, ki oblezejo najprej vse trgovine in če blaga nikjer drugje ne dobijo, oziroma jim je povsod predrago, tedaj šele se zatečejo k svoji gospodarski korporaciji. Tudi skladiščni prostori na dvorišču družbene hiše niso po godu gg. štajerskim članom. Povdariti je treba, da skladišče Kmetijske družbe ni nikaka specerijska trgovina, temveč samo zaloga kmetijskih potrebščin za ude. Zaradi tega trgovski lokali na cesti ne bi imeli pomena. Bolje je iste oddajati drugim proti primerni najemnščini. Družba je z nakupom hiše precej žrtvovala za štajerske ude in se s tem znatno obremenila, zato mora tudi primerno gospodariti, da ne zaide v stiske. V splošnem pa je hvaležna svojim štajerskim članom, da jo opozarjajo na pomanjkljivosti tega skladišča in bo skušala jih čimprej odstraniti, da bo kolikor mogoče zadovoljevala svoje odjemalce.

Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani.

K tej izjavi Kmetijske družbe moramo pred vsem pripomniti, da v polnem obsegu potrjuje pritožbe naših štajerskih udov. Najpotrebnejšega blaga ni in ako Kmetijska družba ne bo bolj skrbela za štajersko skladišče, je ta za »štajerske ude« z nakupom hiše žrtvovani denar brez vrednosti. Kaj pomaga hiša, če ne odgovarja svojemu namenu; kaj pomaga skladišče, če blaga ni! Zato vzdržujemo v polnem obsegu našo zahtevo, izraženo v 20. številki »Slovenskega Gospodarja« glede agnosti, ter se opravičeno bojimo, da bo prepozno, dokler se orientira Kmetijska družba glede minulih vsakoletnih povpraševanj, sigurnosti pri cenah, znižanja carine ter da bo manj spomladnega dela in prometa itd. Nasprotno bi morala Kmetijska družba ravno sedaj pri otvoritvi štajerskega skladišča skrbeti, da nudi svojim članom vsaj ono blago v zadostni množini, po katerem se vprašuje že cele mesece, pa ga še vedno ni. Prerekanje o nazoru, ali je skladišče Kmetijske družbe »specerijska trgovina«, ali samo zaloga kmetijskih potrebščin, je stvar okusa, kajti obema je podlaga — trgovina. Glede zvišanih cen radi prevoznih stroškov napram Ljubljani je stvar umevna, kar smo že sami povdarjali; čudno pa se nam zdi, da ima Kmetijska družba vkljub naglašnim »najmanjšim dobičkom« višje blagovne cene, kakor trgovci, ki morajo kalkulirati pod istimi razmerami.

Odločno pa moramo protestirati proti nazoru Kmetijske družbe, »da je treba poznati naše kmetovalce, ki oblezejo najprej vse trgovine in če blaga nikjer ne dobijo, oziroma jim je povsod predrago, tedaj šele se zatečejo k svoji

Vnel se je prepir, kaj in kako je komandiral stari Petar in kedo je zakrivil prvi sramotni in za celo organizacijo smešni »laufšrit«. Radi prerakanja o pravem razumevanju »laufšrita«, bi se bili najbrž spoprijeli naši junaki dejansko, da jih ni obrnil na miroljubno plat gostilničar, ki je raztolmačil »hauptmanovo« povelje takole:

»Petar je povedal gospodu škofu, da so delali pred Radeckijevimi junaki »laufšrit« 14 let Italijani in nikdar ne on ali njegovi tedanji tovariši. In danes, ko je komandiral on »laufšrit«, so bežali le tisti, ki niso nikdar služili pod Radeckijem in se niso bojevali z Italijani 14 let. Prav je razumel današnje komando le Radeckijev gtrajtar Petar — in onih-le 10 od Naclovega Tizla do Suškovega kajšlerja, ki so tudi vsi služili nekje na Italijanskem. — »Laufšrit«-veterani so v naši fari samo oni, ki niso niti videli Radeckija, radi tega pa tudi ne vejo, kaj in kako je bil v onih starih časih »laufšrit« na Italijanskem. Petar in njegovih 10 zvestih niso »laufšrit«-veterani, ampak Radeckijevi junaki in radi tega naj bodo tiho pred njimi vsi tisti, ki so tekli za škofovimi vozom.«

Vsi so bili zadovoljni s krčmarjevo razlago o »laufšritu«, le že nad 30 let gluhi Suškov kajšler je še izmetel počasi iz sebe opombo, da ni slišal pred Bastlom ne Petarja, ne sedaj »virta«, ampak le videl je, da je obstal Petar kot prvi komandant na mestu in po njegovem zgledu tudi on, a prvi je bežal z zastavo preko rame Poglonov Tonč.

Tudi to pripombo gluhega Suškovega kajšlerja so vzeli veteranci s prikrikom na znanje, posedli za mize in pili na friško zdravje gospoda škofa, ki jih ni oštel, kakor to mislijo civilisti pri kapelici, ampak je za vse stisnil »hauptmanu« desnico v zahvalo za sprejem.